

MARTIN CUBJAK

The Andy Warhol Society, Slovakia

Martin Cubjak, M.A.

Pre mnohých umelcov, teoretikov umenia či historikov je téma umenie a peniaze doslova niečím poburujúcim. Umenie ako súčasť trhu a predmet obchodu vnímajú ako niečo degradujúce, niečo čo preniká do duchovnej atmosféry tvorby umeleckých diel a materializuje ju. Umenie je pre nich čistou formou – prejavom ducha a také ma ostať. Akonáhle sa stáva predmetom obchodu, akoby sa z umenia stával tovar, z ktorého najviac profitujú hlavne tí, ktorí umenie netvoria – zlí a ešte raz zlí obchodníci s umením, ktorý zasadili umelecké diela do inštitucionálneho rámca a klasifikovali jeho cenu vzhľadom k autorovi, obdobiu, v ktorom tvoril, techniky a robia mu prestíž častokrát umelými marketingovými ťahmi. Áno, aj takýto je svet umenia – plný umeleckých agentov, dealerov, komerčných galeristov, aukčných siení, veľtrhov a iných priestorov, kde sa z umeleckého diela stáva aukčný lot a predajný artefakt. Otázkou však je, či to je pre umenie zlé alebo dobré? Osobne si myslím, že fenomén umeleckého diela nemení v jeho podstate žiadna obchodovateľnosť či šesť alebo sedemciferné čísla za jeho predaj. Umelecké dielo je existenciálnou entitou, žije a obohacuje spoločnosť bez ohľadu na jeho cenu a prestíž. Tak potom prečo obchod s umením každoročne vytvorí obraz miliardy dolárov, prečo jestvuje honba za niektorými dielami, za ktoré dokážu záujemcovia zaplatiť multimiliónové sumy a prečo obchod s umením je jedným z najšpecifickejších obchodov vôbec? Jednou z odpovedí by mohol byť originálny výrok nielen kráľa pop-artu, ale aj súčasného kráľa na svetovom trhu s umením Andyho Warhola, ktorý raz povedal:

**“Making money is art and working is art
and good business is the best art.”**

Kupovať umenie nie je obchodom, ale umením!

Kľúčové faktografické údaje trhu s umením v roku 2014

- Medzinárodný trh s umením dosiahol v roku 2014 sumu viac ako 51 miliárd € na celkových priznaných tržbách umenia a starožitností, čo je najvyššia úroveň obratu v histórii obchodu s umením vôbec. Je to o 7% viac ako v roku 2013 a predstavuje to 162% nárast za jednu dekádu.
- Povojnové a súčasné umenie bolo najväčšie odvetvie trhu v roku 2014. Predstavovalo 48 % z celkového objemu predaja výtvarného umenia na aukciách – 5,9 miliárd €!
- V roku 2014 sa až 52% výtvarných diel predalo prostredníctvom privátneho a galerijného predaja v objeme 26,4 miliárd €, čo predstavuje 52% z celkového objemu tržieb.
- V roku 2014 bolo známych 35 miliónov milionárov na svete, z ktorých 950.000 je významných zberateľov a investorov do umeleckých diel. Miliardárov je známych 2325 (najvyššie číslo v histórii) a každý z nich má vytvorené významné zbierky umenia.
- Svetový import umeleckých diel a starožitností dosiahol celkovo 19,8 miliárd €, čo je oproti roku 2013 nárast o 10 percent.
- Viac ako 1530 umeleckých diel sa v roku 2014 vydražilo prostredníctvom aukčných domov za viac ako 1 milión € a 96 diel bolo vydražených nad sumu 10 miliónov €, čo predstavuje nárast v počte o takmer 17% oproti roku 2013. Tieto predaje predstavovali spolu 48% objemu predaja výtvarného umenia na aukčnom trhu, ale iba 0,5% z celkového objemu tržieb.
- V roku 2014 sa realizovalo najmenej 180 rešpektovaných veľtrhov umenia s medzinárodnou účasťou, ktoré pokrývajú výtvarné a dekoratívne umenie. Predaje, uskutočnené na umeleckých veľtrhoch, tvorili 40% všetkých predajov v kontexte privátneho predaja. TOP 22 veľtrhov generovali návštevnosť cez milión ľudí.
- V roku 2014 bolo založených viac ako 309 tisíc rôznych firiem a podnikov po celom svete, zaoberajúcich sa podnikateľskou činnosťou v oblasti umenia, ktoré zamestnávajú viac ako 2,8 miliónov ľudí.
- Online predaj umeleckých diel dosiahol v roku 2014 sumu 3,3 miliárd €, čo je 6% z celkového objemu tržieb.
- Svetový trh s umením v roku 2014 patril opäť **Andyho Warhola**, ktorý vytvoril absolútny svetový rekord celkového aukčného obratu za jedného umelca v jednom roku – 569,5 milióna dolárov, čo je o neuveriteľných 194,5 milióna dolárov viac ako druhý Picasso.
- Celkový aukčný obrat **Andyho Warhola** za rok 2014 – 569,5 milióna USD predstavoval viac, ako tržby vo všetkých aukčných domoch vo Francúzku za rovnaké obdobie.

Globálny trh s umením v transakciách za poslednú dekádu (zdroj Arts Economics 2014)

2003	18,6	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	30,9%
2004	24,3	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	18,2%
2005	28,8	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	50,3%
2006	43,3	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	10,9%
2007	48,0	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	12,3%
2008	42,1	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	32,8%
2009	28,3	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	51,6%
2010	42,9	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	7,9%
2011	46,3	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	4,9%
2012	44,0	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	8,1%
2013	47,4	miliárd €	percentuálna zmena medziročne	7,5%
2014	51,0	miliárd €		

od roku 2003 – 2014 ...162%

od roku 2009 – 2014 ... 80,8%

Predaj umeleckých diel prostredníctvom aukčných domov v roku 2014

- Predaj umeleckých diel prostredníctvom svetových aukčných spoločností predstavoval 42% z celkového predaja. Celosvetové tržby dosiahli 24,6 miliárd dolárov, čo je zvýšenie o 78% oproti roku 2009. Absolútne dominantné miesto v kontexte aukčných spoločností patrí aukčnému domu Christie's a aukčnému domu Sothebys. Za nim su Phillips de Pury a Bonhams.
- Aukčný predaj sa zvýšil o viac ako 120% za posledných desať rokov, čo bolo spôsobené nárastom cien umeleckých diel a naďalej rastúcemu čínskemu trhu.
- Obrat v Sothebys a Christie's v roku 2014 na verejných aukciách dosiahol sumu 15,2 miliárd dolárov.
- Aukčný dom Christie's dosiahol obrat na verejných aukciách v roku 2014 historicky rekordných 6,8 miliárd € a v privátnom predaji 1,2 miliardy €.
- V rámci povojnového a súčasného umenia (umelci narodení po roku 1910) boli najsilnejšími piliermi Andy Warhol, Francis Bacon, Jean Michel Basquiat, Jeff Koons, Gerhard Richter a Mark Rothko.
- V rámci moderného umenia (umelci narodení medzi rokmi 1875 až 1910) boli najsilnejšími piliermi Pablo Picasso, Alberto Giacometti, Xu Behong a Matisse.

Christie's a Sothebys – aukčné predaje v miliardách dolárov od roku 2000

2000	1,3	2001	1,3	2002	1,6	2003	1,5	2004	2,4
2005	3	2006	4,1	2007	5,8	2008	6,1	2009	2,9
2010	5,9	2011	6,4	2012	6,7	2013	8,2	2014	15,2

Sothebys a Christie's predali spolu dohromady viac ako 39 tisíc umeleckých diel a starožitností v roku 2014.

TOP 3 najpredávanejších umelcov na svetových aukciách Sothebys, Christie's a Phillips de Pury v roku 2014 (zdroj Arts Economica 2014):

Andy Warhol	569 miliónov USD
Pablo Picasso	375 miliónov USD
Francis Bacon	270 miliónov USD

ANDY WARHOL

Andy Warhol patrí k najdrahšie predávaným umelcom na svetovom trhu. Každoročne sa umiestňuje podľa časopisu FORBES k TOP 10 najlepšie zarábajúcim umelcom po smrti, pričom je potrebné zdôrazniť, že sa v tomto rebríčku umiestňuje ako jediný výtvarník.

Na stránke <http://www.artfacts.net/en/artists/top100.html> je rebríček najprestížnejších umelcov na svete, v ktorom Andymu Warholovi patrí 1.miesto. Tento plachý, záhadný, introvertný „excentrik“ je v odborných kruhoch považovaný za Leonarda da Vinci 20. storočia.

V známej štatistike TOP 5000 najdrahších diel histórie ich má 214 v celkovej odhadovanej hodnote 1,7 miliardy dolárov. Hodnota jeho všetkých známych prác, ktoré sa aspoň raz objavili na trhu s umením v aukčných domoch, sa odhaduje na 8,6 miliárd dolárov.

- V roku 2014 sa vydražilo 1394 diel Andyho Warhola v celkovej hodnote 569,5 milióna USD. Na druhom mieste sa umiestnil Picasso - jeho diel sa vydražilo až 2898 v celkovej hodnote 375 miliónov USD. Andy Warhol predbehol Picassa o neuveriteľných 194,5 miliónov USD. Tretí bol Francis Bacon (270 miliónov USD), nasleduje Gerhard Richter (254 miliónov USD), Mark Rothko (249 miliónov USD) a Cloude Monet (222 miliónov USD).
- Až 12 diel Andyho Warhola sa predali nad hranicou 10 miliónov dolárov z celkových 83.
- V roku 2014 vytvoril AW ďalšie prvenstvo v dejinách obchodu s umením. Výrazne sa presadil aj na čínskom trhu, keď sa na aukciách Christies, realizovaných v Šanghaji, stal najdrahšie predávaným západným umelcom a šesť jeho diel bolo v tomto roku v Šanghaji predaných za viac ako 209 miliónov USD. Tento fakt reflektuje absolútnu medzinárodnú pozíciu Andyho Warhola na trhu s umením aj v oblastiach, ktoré boli až doteraz rigorózne sústredené na tzv „domáce“ umenie.
- TOP 10 najdrahšie predaných diel Andyho Warhola ma hodnotu 722,4 milióna USD a až 8 z nich sa predalo nad sumu 60 miliónov USD. Zaujímavým detailom je, že až 7 diel z TOP 10 sa predalo v rokoch 2007-2010 počas trvajúcej svetovej finančnej krízy.

Andy Warhol na aukciách Christies a Sothebys

V dňoch 10.11. až 13.11.2014 sa konali najdôležitejšie aukcie svetového umenia v troch najsilnejších aukčných spoločnostiach – **Christies, Sothebys a Philips de Pury**. Všetky aukcie sa realizovali v meste New York a pre obchod s umením znamenali ikonický prevrat.

Aukčná spoločnosť Christies

dosiahla 12.11.2014 rekord najvyššie dosiahnutej sumy vydražených diel v histórii aukčného predaja – **852,9 milióna USD**. Epicentrom tejto zmeny bol práve Andy Warhol, kultová postava umenia 20. storočia, ktorý nielenže naplnil očakávania týchto aukčných spoločností, ale ďaleko ich aj prekročil. **Andy Warhol** jednoducho rehabilitoval, posunul a vytvoril nový priestor na umeleckom trhu, ktorý hlavne vďaka nemu zažíva ďalšiu etapu svojej renesancie po období svetovej hospodárskej krízy.

Niekoľko faktografických údajov tohto večera:

- Z celkového počtu 82 licitovaných diel sa predalo 75 v celkovej hodnote spomínaných **852,9 milióna USD**
- Od Andyho Warhola sa vydražilo 9 diel (ktoré predstavovali niečo cez 9% všetkých licitovaných diel) v celkovej hodnote **199,9 milióna USD** – viac ako 22% z celkového objemu predaných diel
- Diptych obrazov – Triple Elvis a Four Marlons (portréty Elvise Presleyho a Marlona Brandona) sa predali spolu za takmer **154 miliónov USD**.

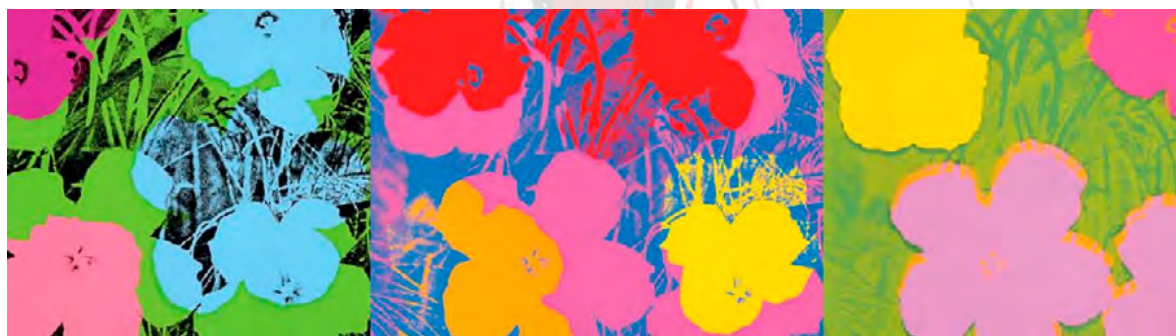
Nasledujúci deň pokračovala aukčná sieň Christies v rannej aukcii, na ktorej sa z veľkej časti sústredila predovšetkým na screenprinty, kresby a maľby na papieri. Od Andyho Warhola sa predalo 10 portfólií – **Campbell's Soup I. a II., Marilyn Monroe, Electric Chairs, Flowers, Mao, Cowboys and Indians, Myths, Ohrozené druhy, Ads** za celkovú sumu – **9.824.000,- USD. Takmer všetky portfólia mali niekoľko obrazov v slabšej kondícii (vyblednutie farieb, poškodenie rohových častí obrazov, natrhnuté spodné časti, prehnutia ...).** **Ceny sú vrátane aukčnej provízie, no bez ďalších aukčných poplatkov, daní, exportných a poistných súm.**

- Portfólio **“Elektrické kreslá”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 150.000,- USD za 629.000,- USD
- Portfólio **“Marilyn Monroe”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 1.200.000,- USD za takmer 2.200.000,- USD.
- Portfólio **“Kovboji a Indiáni”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 200.000,- USD za 365.000,- USD
- Portfólio **“Ohrozené druhy”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 500.000,- USD za 1.265.000,- USD
- Portfólio **“Kvety”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 400.000,- USD za 1.145.000,- USD
- Portfólio **“Mao”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 1.000.000,- USD za 1.000.085,- USD
- Portfólio **“Mýty”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 500.000,- USD za 1.000.085,- USD
- Portfólio **“Reklamy”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 500.000,- USD za 1.000.085,- USD
- Portfólio **“Campbellové polievky I.”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 400.000,- USD za 545.000,- USD
- Portfólio **“Campbellové polievky II.”** sa vydražilo z vyvolávacej sumy 250.000,- USD za 485.000,- USD

Všetkých 10 portfólií bolo vydražených nad vyvolávaciu sumu, z toho 9 z nich nad doporučenú sumu a 5 portfólií presiahlo vyvolávaciu sumu o 100%.

Okrem týchto portfólií bolo počas tejto aukcie vydražených ďalších 10 diel Andyho Warhola v sume **5.438.000,- USD.**

Najvýraznejšie sa predal motív Kvetov a Dolárovky.

**Čierno-biele kvety, plátno o rozmeroch 20,3 x 20,3 cm sa z vyvolávacej sumy
120.000,- USD predalo za 557.000,- USD.**

Lot Description

Andy Warhol (1928-1987)

Flowers

signed and dated 'ANDY WARHOL 64' (on the overlap)

synthetic polymer and silkscreen ink on canvas

8 x 8 in (20.3 x 20.3 cm)

Estimate \$120,000 - \$180,000

Price Realized \$557,000

Lot Description

ANDY WARHOL (1928-1987)

Campbell's Soup I

the complete set of ten silkscreens in colors, 1968, on smooth wove paper, each signed in ball-point pen on the reverse and stamp-numbered 142/250

Estimate \$400,000 - \$600,000

Price Realized \$545,000

Lot Description

ANDY WARHOL (1928-1987)

Campbell's Soup II

the complete set of ten silkscreens in colors, 1969, on smooth wove paper, each signed in ball-point pen on the reverse, and stamp-numbered 195/250

Estimate \$250,000 - \$350,000

Price Realized \$485,000

Lot Description

ANDY WARHOL (1928-1987)

Marilyn

the complete set of ten silkscreens in colors, 1967, on wove paper, each signed in pencil on the reverse and stamp-numbered 96/250

Estimate \$1,200,000 - \$1,800,000

Price Realized \$2,195,000

Lot Description

Andy Warhol (1928-1987)

Electric Chairs

the complete set of ten silkscreens in colors, 1971, on wove paper, each signed and dated in ball-point pen on the reverse and stamp-numbered A.p. XXI/L

Estimate \$150,000 - \$250,000

Price Realized \$629,000

Lot Description

ANDY WARHOL (1928-1987)

Flowers

the complete set of ten silkscreens in colors, 1970, on wove paper,
each signed in pencil on the reverse, and numbered 145/250

Estimate \$400,000 - \$600,000

Price Realized \$1,145,000

Lot Description

ANDY WARHOL (1928-1987)

Cowboys and Indians

the complete set of ten silkscreens in colors, 1986, on Lenox Museum Board,
each signed in pencil and numbered V/X (a proof set aside from the edition of 250)

Estimate \$200,000 - \$250,000

Price Realized \$365,000

Lot Description

ANDY WARHOL (1928-1987)

Myths

the complete set of ten unique silkscreens in colors with diamond dust, 1981,
on Lenox Museum Board, each signed in pencil and numbered 'T.P. 17/30'

Estimate \$500,000 - \$800,000

Price Realized \$1,085,000

Lot Description

Andy Warhol (1928-1987)

Dollar Sign

signed, inscribed and dated 'To Pedro Andy Warhol 81' (on the overlap)

synthetic polymer and silkscreen inks on canvas

10 1/8 x 7 7/8 in. (25.7 x 20 cm.)

Painted in 1981

Estimate \$300,000 - \$500,000

Price Realized \$485,000

Aukčná spoločnosť SOTHEBYS

Realizovala svoju najdôležitejšiu aukciu 11.11.2014, na ktorej počas jedného večera vydražila 78 licitovaných diel z celkového počtu 79 v hodnote **343.677.000,- USD**.

Aj počas tejto aukcie patrilo dominantné miesto kráľovi pop-artu **Andymu Warholovi**. Napriek tomu, že Sothebys zaznamenala finančne podstatne nižšie výsledky ako Christies a z 9 diel od **Andyho Warhola** predala 6, celkový objem za predané diela u **Andyho Warhola** prevýšil sumu – **60.670.000,- USD**, čo je takmer 17% z celkového objemu večernej aukcie Sothebys. Niektoré dosiahnuté výsledky Andyho Warhola počas tejto aukcie:

- dielo **Liz 3 (Early colored Liz)** sa predalo za 31.525.000,- USD.
- dielo **Self-Portrait (Fright Wig)** sa predalo za 11.365.000,- USD
- dielo **Brigitte Bardot** sa predalo za 11.645.000,- USD
- dielo **Self-Portrait** sa predalo za 3.245.000,- USD
- dielo **Jackie** sa predalo za 1.685.000,- USD
- dielo **Judy Garland (Multicolor)** sa predalo za 1.205.000,- USD

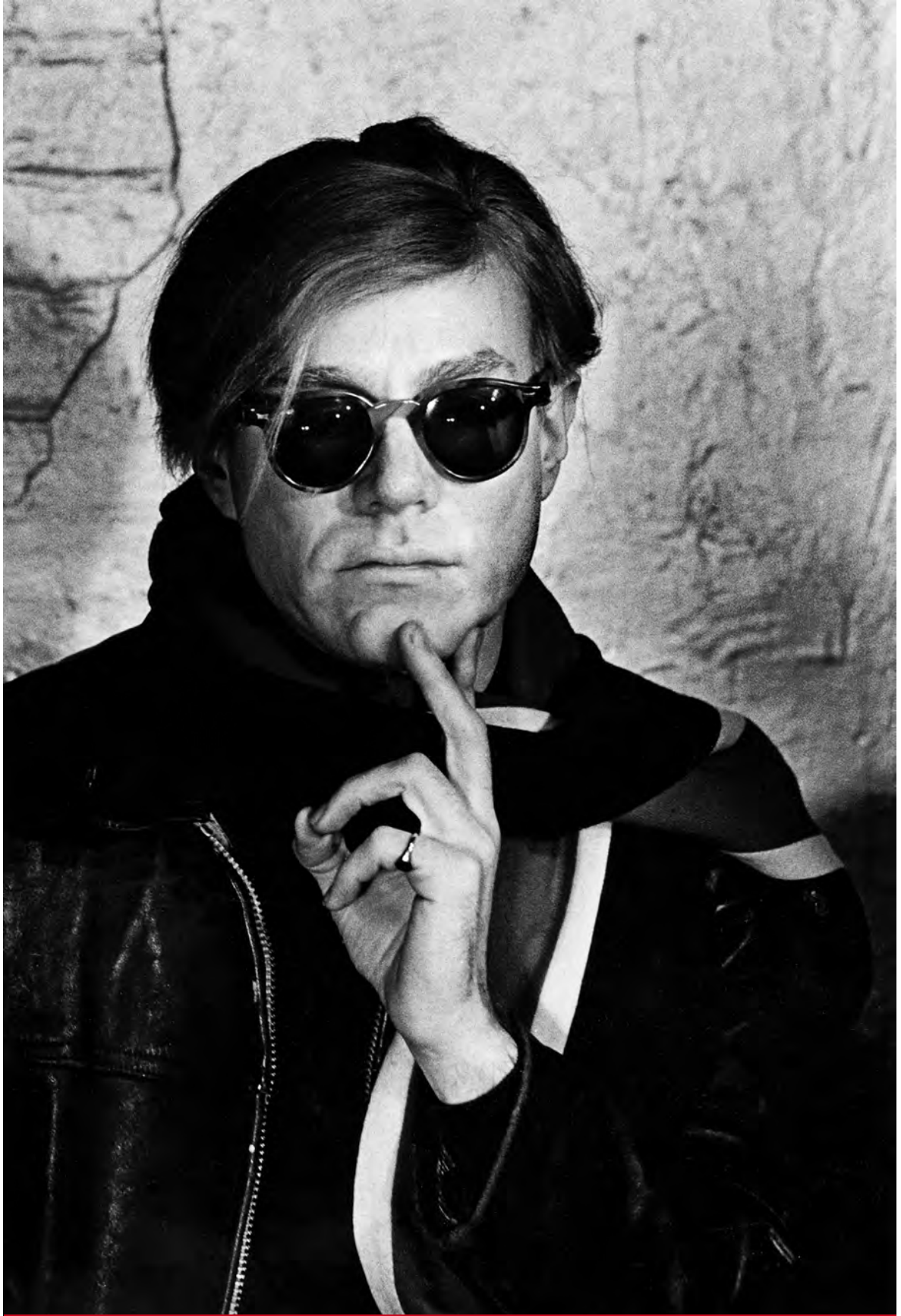
Nasledujúci deň, 12.11.2014 počas dennej aukcie pod názvom Contemporary Art Day Auction, bolo Sothebys na druhej strane úspešnejšie ako Christies, keď z 536 diel bolo vydražených 478 v celkovej hodnote **91.197.063,- USD**. Diel Andyho Warhola bolo predaných 23 za viac ako **10.465.000,- USD**. Najvýraznejšie sa predali tieto diela:

- dielo **Debbie Harry** sa predalo za 3.077.000,- USD
- portfólio **Mao** sa predalo za 1.109.000,- USD
- dielo **One Pink/Black Marilyn** z reversal série sa predalo za 2.405.000,- USD
- dielo **Roy Lichtenstein** sa predalo za 413.000,- USD

Počas troch aukčných dní v New Yorku dve najsilnejšie aukčné siene Christies a Sothebys predali diela Andyho Warhola v celkovej hodnote

286.297.000,- USD

V roku 2014 boli diela Andyho Warhola vydražené na svetových aukciách v celkovej sume 569 miliónov USD, čím Andy Warhol vytvoril nový svetový rekord v celkovom aukčnom obrate za jedného umelca v jednom roku. Iba počas troch novembrových dní v dvoch aukčných domoch dosiahla suma predaných diel Andyho Warhola viac ako 286 miliónov USD.

In the future everyone will be world-famous for 15 minutes.

Vypracoval:

Mgr. MARTIN CUBJAK

President of Andy Warhol Society

Tel.: 0918 566 078

E-mail: martincubjak@gmail.com

www.andywarhol.sk